

Lapset lastensuojelua tutkimassa

Lasten oma salapoliisikerho

Lastensuojelun kokemusasiantuntijoista koostuvan Selviytyjät -tiimin sekä nuorten foorumeiden innoittamana haluttiin antaa myös pienemmille lapsille mahdollisuus tulla kuulluiksi lastensuojelukeskustelussa. Syntyi idea lasten omasta Salapoliisikerhosta.

Ensimmäiset kokemukset takana

Salapoliisikerhon ensimmäinen pilotti toteutettiin keväällä 2013 yhteistyössä SOS-lapsikylien kanssa. Lasten tutkija- eli salapoliisiryhmässä lapset saivat mahdollisuuden kertoa ajatuksistaan ja kokemuksistaan lastensuojelusta ja sen kehittämisestä. Tavoitteena oli kuulla lasten omia ajatuksia sijaishuollon arjesta ja asioista, joista turvallinen arki lasten mielestä koostuu. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on tuottaa materiaalia käytettäväksi lastensuojelutyössä. Kerhoon osallistui yhdeksän 5–10-vuotiasta lasta ja kolme aikuista.

Keskeisinä teemoina kerhossa olivat auttaminen, osallisuus, turvallisuus sekä tärkeät asiat ja ihmiset. Näitä teemoja käsiteltiin lapsille ominaisin menetelmin, kuten leikin, toiminnallisten harjoitus-

ten ja tutkimisen avulla. Graafikko **Ulla Phillips** suunnitteli kerholle oman maskotin, jolle lapset antoivat ensitapaamisella nimen Salapoliisi-Mäyrä.

Mäyrä ei myöskään voi asua omien vanhempien luona. Kerhossa lapset auttoivat ja neuvoivat Mäyrää tätä mietityttävissä erilaisissa kysymyksissä, kuten mitä lastensuojelu tarkoittaa, mitä Mäyrä tarvitsee muuttaessaan uuteen kotiin ja miten Mäyrän kaltaisia lapsia, jotka eivät voi asua syntymäkodissaan, voitaisiin auttaa. Kerhon aikana

Ulla Phillips piirsi kerholle upean mäyrä-maskotin.

huomattiin, että lapset olivat Mäyrän auttamisesta innoissaan ja osoittivat sille erityistä huolenpitoa. Ilman Mäyrää monista asioista puhuminen olisi ollut lapsille vaikeaa.

Oivalluksia

Salapoliisikerho herätti aikuisissa monenlaisia ajatuksia ja vahvisti näkemystä lasten osallisuuden tärkeydestä. Kokemuksen mukaan lapsen ikä ei ole este pientenkään lasten osallisuudelle. Pilotin aikana kävi ilmi, että lasten valmius puhua lastensuojeluun liittyvistä asioista voi olla paljon suurempi kuin aikuisten rohkeus kysyä niistä. Yhtenä avaimena tähän oli kerhon salapoliisi-teema sekä maskotin käyttäminen. Kysymysten tietoinen suuntaaminen koskemaan Salapoliisi-Mäyrää lasten henkilökoh- taisten kokemusten sijaan, suuntasi toimintaa lapsista ulospäin. Samalla saatiin

Salapoliisi-Mäyrä ja Tasavallan presidentti tapasivat toisensa Mäntyniemessä. © Tasavallan presidentin kanslia.

huomata, kuinka suuri halu lapsilla oli auttaa samassa tilanteessa elävää "vertaistaan".

Lapsilla on todella paljon tärkeää sanottavaa. Meillä aikuisilla pitää vain olla korvat ja sydän auki, jotta osaamme sen kaiken havaita ja kuulla. Aikuisen vastuulla on tarttua toiminnan lomassa eteen tuleviin hetkiin ja nostaa lapsen sivulauseessa mainitsema puheenaihe heti keskusteluun.

Kerhon aikana monenlaiset tunteet tulivat tutuiksi ja kävi selväksi, että tekemisen lomassa on siedettävä myös epätoivon ja turhau-

tumisen hetkiä. Jokainen kerhon kolmesta vetäjästä kysyi jossain vaiheessa pilottia itseltään ja toisiltaan onko tässä mitään järkeä, tuleeko tästä yhtään mitään? Turhautuminen kuului prosessiin, muttei ollut luotettava mittari menetelmän, yhteisen toiminnan tai oman toiminnan toimivuudesta.

Salapoliisikerhon suunnitelu- ja toteutusprosessin aikana tiimi joutui määrittelemään itselleen, mitä tuloksellisella toiminnalla tarkoitetaan. Toiminnan punaisena lankana oli ajatus, että Salapoliisikerho on ennen kaikkea lapsia

varten. Lasten lastensuojelusta tuottaman tiedon sekä aikuisten menetelmistä ja välineiden käytökelpoisuudesta saaman tiedon lisäksi tärkeämpää on toiminnan positiiviset vaikutukset lapsiin (ilo, kokemukset, heidän saama tieto, yhdessä tekeminen ja voimautuminen). Ilman toiminnan merkityksellisyyttä lapsille saadut tiedolliset tulokset ovat varsin turhia.

Teksti: Pipsa Vario
projektityöntekijä
Sari-Anne Paaso
kehittämispäällikkö
Pesäpuu ry

Kuva: Tasavallan presidentin kanslia
Piirros: Ulla Phillips